

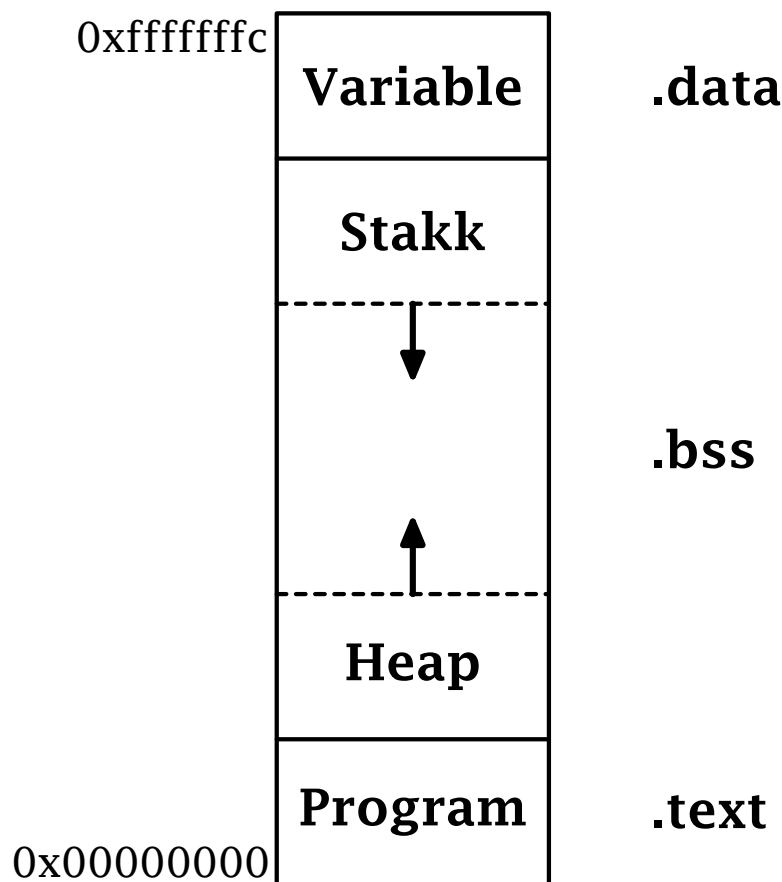

Dagens tema: Minnet

- Fast minne
 - Store og små indianere
 - «align»-ing
 - struct-er
 - Lister
- Noen nyttige instruksjoner
 - Vektorer
 - «Load affective address»
 - Skifting og rotasjoner
- Dynamisk minne
 - malloc
 - Hvordan lage en malloc?
 - Obligatorisk oppgave 2

Minneområder

Det er vanlig å dele opp minnet til en prosess i disse ulike områdene:

.data for initierte data (.byte, .long, ...)

.bss[†] for data som ikke er initiert (.fill)

.text for programkode.

[†] «Block started by symbol» fra IBM 704 ca 1950.

Faste variable

Faste variable lever så lenge programmet kjører. De kan gis en initialverdi.

Det vanlige er å legge slike variable i .data-segmentet.[†]

I C:

```
int a, b;
static char c; /* 'static' betyr «private» for globale! */
long d = 5;

void f (void) {}
```

I assemblerkode:

```
                .globl  a, b, d, f
                .text
f:
                ret

                .data
a:               .long   0
b:               .long   0
c:               .byte   0
                .align  2
d:               .long   5
```

[†] Hva skjer om de ligger i .text? Noen OS setter skrivebeskyttelse på .text.

«Alignment» (B&O'H-boken 3.10)

Hva om vi ber CPUen utføre

```
movl    var,%eax
```

der adressen til var er 0x-----3?

Noen prosessorer klarer ikke slikt, men x86 gjør det selv om det tar mer tid. Enda verre er det ved skriving til minnet.

Brukeren kan angi at variable skal være *alignet*, dvs ikke krysse ordgrenser:

```
.align  n
```

Denne spesifikasjonen får assembleren til å legge inn 0 eller flere byte med ett eller annet inntil adressen er har n 0-bit sist.

Byte-rekkefølgen (B&O'H-boken 2.1.4)

De fleste datamaskiner i dag er byte-maskiner der man adresserer hver enkelt byte. short, int og long trenger da 2-4 byte.

Anta at register **%EAX** inneholder 0x01234567.

Om resultatet av

```
movl    %eax,0x100
```

blir

	0x100	0x101	0x102	0x103	
...	01	23	45	67	...

kalles maskinen **big-endian**.

Om det blir

	0x100	0x101	0x102	0x103	
...	67	45	23	01	...

kalles den **little-endian**.

Vektorer

En vektor er et sammenhengende område i minnet der man kan *regne* seg frem til hvert elements adresse.

```
int a[4];
```

ligger slik i minnet:

	0x104	0x108	0x10C	0x110	
...	a[0]	a[1]	a[2]	a[3]	...

Vektorer i x86-kode

Det finnes en egen adresseringmåte for å slå opp i en vektor:

$$20(\%eax,\%ebx,n)$$

som gir adressen

$$\%eax + n \times \%ebx + 20$$

n må være 1, 2, 4 eller 8.

```
.globl arrayadd
# Navn:          arrayadd.
# Synopsis:      Summerer verdiene i en vektor.
# C-signatur:    int arrayadd (int a[], int n).
# Register:     %eax:   summen så langt
#               %ecx:   indeks til a (teller nedover)
#               %edx:   adressen til a
arrayadd:
    pushl   %ebp                # Standard
    movl   %esp,%ebp           # funksjonsstart.

    movl   $0,%eax             # sum = 0.
    movl   12(%ebp),%ecx        # ix = n.
    movl   8(%ebp),%edx         # a.

a_loop:  decl   %ecx             # while (--ix
    js     a_exit              #         >=0) {
    addl   (%edx,%ecx,4),%eax   # sum += a[ix].
    jmp    a_loop              # }

a_exit:  popl   %ebp           # return sum.
    ret
```

Instruksjonen lea

Instruksjonen lea («load affective address») fungerer som en mov men henter adressen i stedet for verdien.

```
eks1:  leal    var,%eax

eks2:  movl    index,%edx
       leal    array,%eax
       leal    (%eax,%edx,4),%ecx

       .data
var:   .long   12
array: .fill   100
index: .long   8
```


Skift-operasjoner (B&O'H-boken 2.1.10)

Dette er operasjoner som flytter alle bit-ene i et ord mot høyre eller venstre.

Logisk skift

Her settes det inn 0-er fra enden:

	0	1	0	1	0	1	1	1
salb \$1,%a	1	0	1	0	1	1	1	0
salb \$2,%a	1	0	1	1	1	0	0	0
shrb \$1,%a	0	1	0	1	1	1	0	0
shrb \$4,%a	0	0	0	0	0	1	0	1

C-flagget settes til det siste bit-et som «faller utenfor».

Aritmetisk skift

I vårt desimale tallsystem kan man gange med 10 ved å sette inn en 0, og dele med 10 ved å fjerne siste siffer:

$$42 \times 10 = 420$$

$$217/10 = 21$$

Det samme gjelder i det binære tallsystemet, men her er effekten å gange med 2 eller dele på 2:

0	0	1	0	1	0	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

 (=42₁₀)

0	1	0	1	0	1	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

 (=84₁₀)

1	1	0	1	1	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

 (=217₁₀)

0	1	1	0	1	1	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

 (=108₁₀)

Hva gjør vi så hvis det er fortegnbit? Ved skift mot venstre spiller det ingen rolle, men for skift mot høyre er løsningen å kopiere inn fortegnbit-et.

	0	1	0	1	0	1	1	1	=	87_{10}
sarb \$1,%a	0	0	1	0	1	0	1	1	=	43_{10}
sarb \$2,%a	0	0	0	0	1	0	1	0	=	10_{10}
	1	1	0	1	0	1	1	1	=	-41_{10}
sarb \$1,%a	1	1	1	0	1	0	1	1	=	-21_{10}
sarb \$2,%a	1	1	1	1	1	0	1	0	=	-6_{10}

(Legg merke til at negative tall rundes av mot $-\infty$ og ikke mot 0!)

Rotasjoner

En variasjon av skifting er at bit-ene som «detter utenfor» kommer tilbake fra den andre siden:

	0	1	0	1	0	1	1	1
rolb \$1,%a	1	0	1	0	1	1	1	0
rolb \$2,%a	1	0	1	1	1	0	1	0
rorb \$1,%a	0	1	0	1	1	1	0	1
rorb \$4,%a	1	1	0	1	0	1	0	1

Enda en variant er å ta med **C**-flagget i rotasjonen:

	1	1	0	1	0	1	1	1	1
rclb \$1,%a	1	0	1	0	1	1	1	1	1
rclb \$2,%a	1	0	1	1	1	1	1	1	0
rcrb \$1,%a	0	1	0	1	1	1	1	1	1
rcrb \$4,%a	1	1	1	1	0	1	0	1	1

struct-er (B&O'H-boken 3.9.1)

En struct er en samling variable. Vi vet alltid hvor hver variabel starter *innen* struct-en.

```
struct s {  
    short a;  
    char b;  
    int c;  
} s_var;
```

kan plasseres slik i minnet (men vi har ingen garanti):

	0x120	0x121	0x122	0x123	0x124	0x125	0x126	0x127	
...	a		b		c				...

Legg merke at vi kan ha *padding* som er en form for *aligning*.

Eksempel

```
struct color {  
    unsigned char r, g, b;  
};  
  
static struct color yellow = { 251, 248, 0 };  
  
void yellower (struct color *c)  
{  
    c->r = (c->r + yellow.r)/2;  
    c->g = (c->g + yellow.g)/2;  
    c->b = (c->b + yellow.b)/2;  
}
```

```
#include <stdio.h>

struct color {
    unsigned char r, g, b;
};

extern void yellower (struct color *c);

struct color purple = { 153, 56, 124 };

int main ()
{
    printf("Fargen er %3d %3d %3d\n", purple.r, purple.g, purple.b);
    yellower(&purple);
    printf("Fargen er %3d %3d %3d\n", purple.r, purple.g, purple.b);
    yellower(&purple);
    printf("Fargen er %3d %3d %3d\n", purple.r, purple.g, purple.b);
    return 0;
}
```

Kjøring gir dette:

```
Fargen er 153  56 124
Fargen er 202 152  62
Fargen er 226 200  31
```

```

.text
.globl yellower

# Navn:          yellower.
# Synopsis:      Gjør en farge mer gul.
# Signatur i C:  struct color {
#                unsigned char r, g, b;
#                };
#                void yellower (struct color *c).
# Register:     AX - en farge i c.
#                BX - en farge i gul.
#                CX - c.
#                DX - &yellower.

yellower:
    pushl   %ebp                # Standard
    movl   %esp,%ebp           # funksjonsstart.
    pushl   %ebx                # EBX er «callee save».

    movl   8(%ebp),%ecx         # Initiér ECX
    leal   yellow,%edx         # og EDX.

    movb   0(%ecx),%al          # AX =                c.r;
    andw   $0x00FF,%ax         #                (unsigned short)
    movb   0(%edx),%bl          # BX =                yellow.r;
    andw   $0x00FF,%bx         #                (unsigned short)
    addw   %bx,%ax             #                ((AX+BX)
    shrw   $1,%ax              #                /2);
    movb   %al,0(%ecx)         # c.r = (unsigned char)

```

```

movb    1(%ecx),%al    # AX =          c.g;
andw    $0x00FF,%ax   #      (unsigned short)
movb    1(%edx),%bl    # BX =          yellow.g;
andw    $0x00FF,%bx   #      (unsigned short)
addw    %bx,%ax       #      ((AX+BX)
shrw    $1,%ax        #                        /2);
movb    %al,1(%ecx)   # c.g = (unsigned char)

movb    2(%ecx),%al    # AX =          c.b;
andw    $0x00FF,%ax   #      (unsigned short)
movb    2(%edx),%bl    # BX =          yellow.b;
andw    $0x00FF,%bx   #      (unsigned short)
addw    %bx,%ax       #      ((AX+BX)
shrw    $1,%ax        #                        /2);
movb    %al,2(%ecx)   # c.b = (unsigned char)

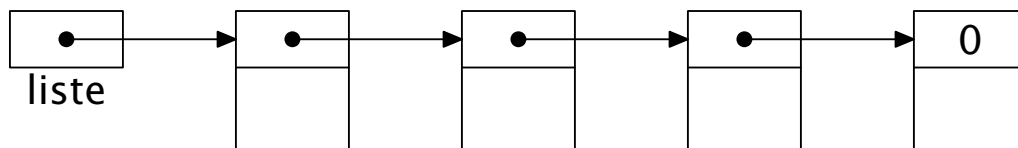
popl    %ebx          # Hent tilbake EBX.
popl    %ebp          # Standard
ret                               # retur.

.data                               # struct color yellow = {
yellow: .byte    251           #   251,
        .byte    248           #   248,
        .byte    0             #   0 } ;
        .align 2

```


Lister

En liste er en samling struct-er der alle peker på sin etterfølger (eller 0).

Lister *kan* ligge i variabelsegmentet.

```
.globl hode
.data
hode: .long elem1
elem1: .long elem2
      .long 27
elem2: .long elem3
      .long -44
elem3: .long 0      # ingen flere
      .long 3
```

Slike lister kan brukes som normalt fra C:

```
#include <stdio.h>

struct min_liste {
    struct min_liste *neste;
    long val;
};

extern struct min_liste *hode;

int main (void)
{
    struct min_liste *p = hode;

    while (p != NULL) {
        printf("%d", p->val);
        p = p->neste;
        if (p) printf(", "); else printf("\n");
    }
    return 0;
}
```

Resultatet av kjøringen blir som forventet:

```
27, -44, 3
```

Vi kan også skrive koden i assemblerspråk:

```
.globl innforst
# Navn:      innforst.
# Synopsis:  Setter inn først i listen.
# Signatur i C: void innforst (struct min_liste *p).
# Register:  EAX - temporærregister
#           EDX - p

innforst:
    pushl    %ebp                # Standard
    movl    %esp,%ebp          # funksjonsstart.

    movl    8(%ebp),%edx        # Hent p.
    movl    hode,%eax           #           = hode.
    movl    %eax,0(%edx)       # p->neste
    movl    %edx,hode          # hode = p.

    popl    %ebp                # Retur.
    ret
```

```

#include <stdio.h>

struct min_liste {
    struct min_liste *neste;
    long val;
};

extern struct min_liste *hode;
extern void innforst (struct min_liste *p);

struct min_liste extra = {0, 99};

int main (void)
{
    struct min_liste *p;

    innforst(extra);

    p = hode;
    while (p != NULL) {
        printf("%d", p->val);
        p = p->neste;
        if (p) printf(", "); else printf("\n");
    }
    return 0;
}

```

Kjøringen gir det vi venter:

```
99, 27, -44, 3
```

Dynamisk minne

Dynamisk minne «oppstår» ved behov og resirkuleres når det ikke lenger trengs. I C gjøres dette med malloc og free.

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

struct min_liste {
    struct min_liste *neste;
    long val;
};

extern struct min_liste *hode;
extern void innforst (struct min_liste *p);

struct min_liste extra = {0, 99};

int main (void)
{
    struct min_liste *p, *p2;

    p2 = malloc(sizeof(struct min_liste));
    p2->val = -31;
    innforst(&extra); innforst(p2);

    p = hode;
    while (p != NULL) {
        printf("%d", p->val);
        p = p->neste;
        if (p) printf(", "); else printf("\n");
    }
    return 0;
}
```

```
-31, 99, 27, -44, 3
```

Hva gjør malloc? (B&O'H-boken 10.9)

I .BSS settes av et område kalt (*haug* eller *heap*) som kan betraktes som en liste med to elementer:

```

  0   1   2   3   4   5   6   7   8   9  10  11  12  13  14  15
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| 14|   |ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo|ooo| 1 |   |
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+

```

Det første er så stort som mulig, det siste så lite som mulig.

Hvert element starter med et *hode* som inneholder størrelsen (som alltid er et partall).

Siste bit i hodet er 0 for «ledig» og 1 for «opptatt».

Allokering

Når programmet ber malloc om et gitt antall byte, må malloc

- ① finne første element som er stort nok,
- ② om nødvendig, dele elementer i to,
- ③ markere elementet som opptatt og
- ④ returnere en peker til elementet +2.

(Hvis det ikke finnes noe element som er stort nok, returneres bare 0.)

Eksempel

Anta et kall på malloc(2). Da må elementet på 14 byte deles i et element på 10 byte og et på 4 byte:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+															
10	000		000	000	000	000	000	000	000	5	XXX		XXX	1	
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+															

Returverdien fra malloc blir 12.

Et eksempel til

Etter et nytt kall malloc(2) ser haugen slik ut:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
6		ooo	ooo	ooo	ooo	5		XXX	XXX	5		XXX	XXX	1	

Denne gangen var svaret fra malloc 8.

Et tredje eksempel

Når programmet ber om malloc(3), må malloc sette av 4 byte.

Heldigvis var det akkurat plass i det siste ledige elementet.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7		XXX	XXX	XXX	XXX	5		XXX	XXX	5		XXX	XXX	1	

Denne gangen svarte malloc 2.

Frigjøring

Ved kall på free må funksjonen

- ① markere elementet som ledig,
- ② om mulig, slå elementet sammen med etterfølgeren,
- ③ finne forgjengeren i listen,
- ④ om mulig, slå elementet sammen med forgjengeren.

Eksempel

Programmet kaller free(8), så elementet 6-9 skal frigjøres. Her er det ikke mulig å slå det sammen med andre elementer.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+															
7		XXX	XXX	XXX	XXX	4		ooo	ooo	5		XXX	XXX	1	
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+															

Obligatorisk oppgave 2

Oblig 2 er å skrive mgrab og mdrop (som skal fungere som malloc og free) i x86-asmblerspråk.

Dette er forskjellig fra tidligere forklaring:

- Haugen er på 2048 byte (og ikke 16).
(Det kan være en fordel å plassere den i .Data.)
- Det skal alltid reserveres elementer som er multiple av 4 byte (og ikke 2).
- Returverdien fra mgrab og parameteren til mdrop skal være full 32-bits adresse (og ikke bare indeksen innen haugen).